

## Motion till riksdagen 2018/19:2806

av Jessica Polfjärd m.fl. (M)

### Jämställdhet

---

#### Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka deltagandet på arbetsmarknaden bland utrikes födda kvinnor och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att Diskrimineringsombudsmannens uppdrag rörande stöttning och kunskapsspridning har avsedd effekt och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utvärdering av diskrimineringslagen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett förstärkt och utvecklat RUT-avdrag och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tydligare drivkrafter för arbete i bidragssystemen och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en strikt arbetslinje i försörjningsstödet med tydligare aktivitetskrav och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjligheterna att individualisera inkomstgränserna för arbetsinkomster i försörjningsstödet bör ses över och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att anpassa föräldraförsäkringen efter företagares villkor och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder mot kvinnors ohälsa och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att flytta diskrimineringslagens regler som rör skolan till skollagen och lägga tillsynsansvaret på Skolinspektionen och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att inrätta en nationell visselblåsarfunktion dit elever och personal kan vända sig för att uppmärksamma systematiska missförhållanden på en skola rörande exempelvis sexuella trakasserier och tillkännager detta för regeringen.

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stötta åtgärder för att minska skillnader i kvalitet, tillgång och forskning inom vård och hälsa mellan kvinnor/flickor och män/pojkar och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur ungdomsmottagningarnas arbete mot psykisk ohälsa kan stärkas och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka tillgängligheten till stöd, hjälp och behandling genom internetbaserade tjänster och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att flytta på förövaren och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra skollagen om att undervisning som huvudregel inte ska vara könsuppdelad och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka ägarprövning, tillsyn och kontroll för att stoppa religiös och politisk extremism samt pausa nyetableringen av religiösa friskolor till dess att sådana regelverk och kontroller finns på plats och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utbildning i sex och samlevnad ska vara en obligatorisk del i undervisningen och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en jämställd idrott och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om estetiska kroppsbehandlingar och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa straffen för grov kvinnofridskränkning och grov fridskränkning och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kontaktförbud med fotboja ska användas i fler fall och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en särskild brottsrubricering för hedersbrott med grov fridskränkning som förebild och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kriminalisera de s.k. moralpoliserna genom ett särskilt brott, olaga frihetsbegränsning, som förbjuder tvång och otillbörliga påtryckningar som syftar till att upprätthålla heder, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

## Inledning

I Sverige ska rättigheter, skyldigheter och möjligheter gälla lika för alla, oavsett vem man är och var man kommer ifrån. Varken kön, klass eller klan ska begränsa individens frihet. Samtidigt har varje människa ett eget ansvar för sina livsval och för att vara med och bygga det samhälle som vi skapar gemensamt.

I ett demokratiskt samhälle ska det finnas lagar och regler som säkerställer lika rättigheter. Alla former av diskriminering måste motverkas. Och vi har alla ett eget

ansvar – som individer, föräldrar, arbetsgivare, kollegor och medmänniskor – för att både kvinnor och män ska komma till sin rätt och inte särbehandlas på grund av sitt kön. Jämställdhet handlar inte om att den ena parten vinner och den andra förlorar. Såväl män som kvinnor liksom samhället i stort gynnas av ökad jämställdhet.

Sverige har kommit långt när det gäller jämställdhet mellan kvinnor och män, men det finns fortfarande omfattande problem. Kvinnor tjänar mindre än män, och kvinnor arbetar deltid i större utsträckning än män. Det påverkar kvinnors inkomster och ekonomiska egenmakt. Det innebär lägre ersättning vid sjukdom eller arbetslöshet. I förlängningen innebär det också en lägre pension.

Utrikes födda kvinnor har en särskilt svag ställning på arbetsmarknaden och fastnar i bidragsberoende i högre grad än andra. Andelen utrikes födda kvinnor som arbetar är närmare elva procentenheter lägre än andelen inrikes födda kvinnor. Att inte ha en egen försörjning innebär antingen ett bidragsberoende eller ett beroende av partners eller familjens inkomster, och det förminskar kvinnors handlingsutrymme. Men det drabbar inte bara kvinnan i relationen. Studier bekräftar att barn som lever i familjer där mammorna inte jobbar löper stor risk för att själva hamna i arbetslöshet och utanförskap. En av de viktigaste åtgärderna för att både öka jämställdheten och lösa integrationsfrågan är därför att bryta bidragsberoende och säkra kvinnors och flickors frihet och trygghet.

Det finns också könsskillnader när det gäller ohälsa. Kvinnor är sjukskrivna i större utsträckning än män och fler kvinnor än män lämnar arbetslivet i förtid. Till följd av könssegregeringen på arbetsmarknaden ser kvinnor och mäns arbetsmiljö generellt olika ut, och kvinnors arbetsmiljörisker synliggörs och åtgärdas inte i lika hög utsträckning som männens.

Mäns våld mot kvinnor samt hedersrelaterat våld och förtryck är ett allvarligt samhällsproblem som orsakar både fysiskt och psykiskt lidande. Det är viktigt att samhället markerar och agerar kraftfullt mot dessa brott. Ingen har rätt att begränsa någon annans liv. Synen på jämställdhet inom vissa invandrargrupper i Sverige skiljer sig från de normer och värderingar som präglar det svenska samhället. I sina ytterligheter tar det sig uttryck i kvinnofientliga traditioner och förhållningssätt som är oacceptabla i ett jämställt samhälle. Vi ska ha lagstiftning som träffar dessa problem, men också polis och socialtjänst som kan gripa in när så krävs. I Sverige ska man själv kunna välja om man vill besöka ett badhus, skaffa sig en utbildning eller gifta sig. Samhället har alldeles för länge blundat för den verklighet av förtryck och ofrihet som vissa kvinnor lever i.

Jämställdhet är i grund och botten en frihetsfråga. Strävan efter ett jämställt samhälle handlar om allas lika värde och att individen ska ha makt och möjlighet att själv välja hur denne vill leva sitt liv. Utgångspunkterna för Moderaternas ideologi och centrala reformer är varje människas frihet, personliga ansvar och vilja att göra rätt för sig. Moderat politik är den bästa för att nå jämställdhet och lika villkor för män och kvinnor på både kort och lång sikt.

## Kvinnors ekonomi och arbetsmarknad

Ekonomisk självständighet är en avgörande förutsättning för kvinnors egenmakt och oberoende. Att Sverige är ett av världens mest jämställda länder är ett resultat av

metodiska, långsiktiga och medvetna reformer av arbetsmarknad, socialförsäkringar samt välfärd och barnomsorg.

Sverige har den högsta sysselsättningsgraden i EU bland kvinnor. Vi har en generös föräldraförsäkring och en väl utbyggd barnomsorg som ger förutsättningar för föräldrar att ta ett stort ansvar för barn och samtidigt förvärvsarbeta. Svenska kvinnor arbetar i hög grad under småbarnsåren och även männen är föräldralediga. Arbete är en hörnsten i ett jämställt samhälle. Ett arbete ökar kvinnors ekonomiska självständighet och deras möjligheter att forma samhället och sina egna liv. Kvinnor förvärvsarbetar trots det i lägre utsträckning än män, även om andelen är hög jämfört med i många andra länder. Detta gäller inte minst bland utrikes födda kvinnor. Beräkningar visar att om gapet i sysselsättning mellan inrikes och utrikes födda kvinnor skulle slutas så skulle det innebära en BNP-ökning med 93 miljarder kronor.

Kvinnor och män arbetar i stor utsträckning i olika sektorer och yrken. Kvinnors höga sysselsättningsgrad i Sverige är en viktig förklaring till könssegregeringen. Mycket av det omsorgsarbete som i många länder utförs oavlönat av kvinnor utförs i Sverige visserligen också av kvinnor, men som avlönat förvärvsarbete på arbetsmarknaden. Det är i grunden positivt, både för individen och för samhället. Att unga kvinnor och män väljer olika utbildningar både på gymnasiet och i högskolan är en ytterligare till det könssegregerade arbetslivet.

Den könssegregerade arbetsmarknaden får konsekvenser – bland annat när det gäller kvinnors löner. Den faktor som förklarar den största delen av löneskillnaden är skillnader i yrke. Kvinnor har också i lägre grad chefsbefattningar. En annan förklaring till löneskillnaderna är att kvinnor arbetar deltid i högre grad än män. Tar man hänsyn till skillnader i yrke, sektor, utbildning, ålder och arbetstid återstår en oförklarad löneskillnad på 4,5 procent. Vad den beror på går inte att fastställa genom lönestatistiken. Det kan bero på sakliga skillnader i form av egenskaper som den anställde har eller osakliga skillnader, såsom diskriminering.

Alliansregeringens reformer för att stärka drivkrafterna till arbete och minska utanförskapet har bidragit till ökade förutsättningar för ekonomisk jämställdhet. Det har blivit mer lönsamt för alla att gå från utanförskap till arbete tack vare jobbskatteavdraget. Eftersom förbättringen relativt sett varit som störst för låg- och medelinkomsttagare har drivkrafterna till arbete stärkts mer för kvinnor än för män. Att vänsterregeringar vill frångå arbetslinjen slår enligt vår mening fel ur ett jämställdhetsperspektiv.

Moderaterna vill fortsätta sänka skatten, inte minst för att göra det mer lönsamt för kvinnor att arbeta. Samtidigt vill vi också göra det mer lönsamt att gå från bidrag till arbete genom att införa en strikt arbetslinje i försörjningsstödet och ett bidragstak. Genom starkare drivkrafter att arbeta kan fler lämna bidragsberoende och ta steget ut på arbetsmarknaden. Utrikes födda kvinnor och ensamstående kvinnor med barn är överrepresenterade i försörjningsstödet. Att bryta beroendet av försörjningsstöd är därför inte bara centralt för att bekämpa utanförskapet, utan också en jämställdhetsfråga.

## Kvotering

Som ett led i ett mer jämställt arbetsliv behöver också fler kvinnor bli chefer, ha ledande befattningar och sitta i bolagsstyrelser. Att arbetsgivare och ägare inte tar tillvara den kompetens som finns hos kvinnor är varken bra för verksamheten eller för samhället.

Därför är det glädjande att utvecklingen, om än långsamt, går åt rätt håll. De framstegen behöver fortsätta. Här har näringslivet ett stort ansvar. Genom öppna rekryteringsprocesser, kompetensredovisningar och mentorskapsprogram kan fler steg tas. Att lagstifta om kvotering till börsbolagsstyrelser är inte rätt väg att gå. Det urholkar äganderätten och går stick i stäv med tanken om att var och en ska bedömas efter sin kompetens och förmåga – inte sitt kön. Det är därför bra att regeringen valt att inte gå vidare med sitt förslag om kvotering i bolagsstyrelser.

Utnämningssmakt och inflytande över tillsättningar inom stat och kommun måste utövas i enlighet med principer om saklighet och värdering av kompetens. Alliansregeringen lyckades med det som tidigare regeringar inte klarat – att rekrytera i princip lika många kompetenta kvinnor som kompetenta män till toppjobben inom staten. Även styrelserna i de statliga bolagen var helt jämställda i slutet av Alliansens regeringstid. Moderaterna värnar det arvet och fortsätter att verka för ett professionellt utövande av utnämningssmakten och en jämställd rekrytering inom stat och kommun.

## Skydd mot diskriminering

Ett effektivt arbete mot diskriminering är avgörande för att öka samhörigheten i samhället, för att stärka människors frihet och trygghet samt skapa förutsättningar för fler att nå sin fulla potential. Metoo-uppropan under slutet av 2017 visade att även i ett av världens mest jämställda länder är förekomsten av en förlegad kvinnosyn samt sexuella övergrepp och trakasserier alltför vanligt. Problemen finns i alla samhällsskikt och i alla åldrar. Debatten om sexuella trakasserier förtjänar att bemötas med seriösa politiska svar.

Övergrepp och kränkningar mot kvinnor, såväl som sexistiska attityder, är ett strukturellt problem. Det kräver många olika åtgärder på flera områden – skärpta straff och tillräckliga polisiära resurser i det fall det rör sig om brottsliga handlingar, ett förstärkt värdegrundsarbete i skolan samt stöd till privata och ideella initiativ som arbetar för att stävja skeva värderingar på olika nivåer i samhället. Men även på våra arbetsplatser behöver förbättringar ske.

En undersökning av Diskrimineringsombudsmannen (DO) visar att endast en av sex arbetsgivare känner till att de behöver arbeta med aktiva åtgärder och ungefär lika många vet om att de ska ha riktlinjer och rutiner för att förhindra och hantera trakasserier på arbetsplatsen. DO har i uppdrag att stötta och sprida kunskap och verktyg för att underlätta för fler arbetsgivare att leva upp till lagen och bedriva ett effektivt arbete mot diskriminering och sexuella trakasserier. Vi vill följa upp detta och säkerställa att uppdraget har avsedd effekt.

År 2009 infördes en ny och sammanhållen diskrimineringslagstiftning. Sju tidigare diskrimineringslagar upphävdes och fyra ombudsmän slogs samman till en enda myndighet: DO. Tanken var att arbetet för att motverka diskriminering skulle bli tydligare och rakare och därigenom mer effektivt. Vi anser att det är angeläget att säkerställa att den nya lagen har haft avsedd effekt, och därför bör lagen utvärderas. Inom ramen för översynen bör bland annat möjligheten att stärka påföljderna för brott mot diskrimineringslagen utvärderas.

Regeringsformens diskrimineringskydd är smalare än motsvarande skydd i exempelvis diskrimineringslagen. Det innebär bland annat att den som i något avseende

eller sammanhang anses tillhöra en majoritetsgrupp inte omfattas av grundlagens skydd mot diskriminering. Självklart är det angeläget att ha ett starkt skydd för personer som i något avseende tillhör en minoritet, eftersom diskriminering inte sällan innebär att en majoritet på ett orättfärdigt sätt tar sig rätten att göra något på en minoritets bekostnad. Mot denna bakgrund finns goda anledningar att bredda det grundlagsfästa skyddet mot diskriminering.

## Bättre förutsättningar för kvinnors företagande

Fler män än kvinnor är egenföretagare, och den yrkessegregering som råder på arbetsmarknaden i stort avspeglas också inom företagandet. Kvinnors andel av företagandet har ökat över tid, vilket delvis kan förklaras av att andelen företag inom tillverkning minskar i förhållande till tjänste- och serviceföretag samt företag inom vård och omsorg, där kvinnor i högre grad är verksamma. Utvecklingen har gynnats av alliansregeringens politik som bidragit till en växande hemtjänstsektor och öppnat upp vård- och omsorgsbranscherna för företagande.

RUT-avdraget har inneburit att nya jobb har växt fram. Svarta jobb har blivit vita med tryggare anställningsförhållanden. De nya jobben har ofta gått till människor som tidigare haft en svag förankring på arbetsmarknaden såsom utrikes födda och unga kvinnor. Drygt hälften av de som driver företag i RUT-branschen är kvinnor.

Utöver att skapa fler arbetstillfällen var tanken med RUT-avdraget att underlätta livspusslet för arbetande föräldrar. Forskning visar också att så blivit fallet. Gifta kvinnor i hushåll som köper 40–80 timmars RUT-tjänster ökar sina inkomster proportionellt med avdragets storlek. Att regeringen försämrat RUT-avdraget kan därför komma att påverka både kvinnor som utför och som köper tjänster.

För att underlätta människors vardag och för att fler enkla jobb ska växa fram vill vi tillsammans med Alliansen genomföra en ny omfattande RUT-reform för att fler enkla jobb ska kunna växa fram i Sverige. Äldre är bland de flitigaste användarna av RUT-avdraget. Många anhöriga hjälper också sina äldre släktingar med alla möjliga sysslor i hemmet. För att möta de äldres utökade behov av hjälp i hemmet bör ett mer generöst RUT-avdraget för äldre utredas.

Ett vinsttak i välfärden skulle riskera att slå ut många väl fungerande verksamheter. Under alliansregeringen ökade mångfald och valfrihet inom vård, skola och omsorg. En ökad mångfald har inneburit förbättrad tillgänglighet och egenmakt med möjlighet att både välja och välja bort skolor eller vårdcentraler. Att nya företag växt fram i välfärdssektorn har gynnat kvinnors karriärvägar och utvecklingsmöjligheter, men också kvinnors företagande. Moderaterna vill värna möjligheten till valfrihet som finns inom välfärden och som bidrar till att öka företagandet bland kvinnor. De rödgrönas attityd till valfrihet och vinstbegränsning i delar av välfärdssektorn är omodern och vilar på en bakåtsträvande inställning till kvinnors sysselsättningar som mindre värda ekonomisk kompensation och som i behov av politisk styrning. Rapporter visar att kvinnors entreprenörskap nu minskar. Det är inte ett orimligt antagande att diskussionen om vinsttak är en bidragande orsak till att kvinnor avstår från att starta och driva företag.

## Många kvinnor fastnar i bidragsberoende

Kvinnor har oftare en utsatt ekonomisk situation än män. Ensamstående kvinnor med barn är klart överrepresenterade bland hushåll med ekonomiskt bistånd. Även utrikes födda kvinnor är överrepresenterade i försörjningsstödet. Att bryta beroendet av försörjningsstöd är därför inte bara centralt för att bekämpa utanförskapet, utan också en jämställdhetsfråga.

För personer med försörjningsstöd kan marginaleffekterna att gå från bidrag till arbete vara stora. Det gäller i synnerhet personer med barn, vilket hänger samman med att inkomstprövade familjestöd blir viktigare för hushållets inkomst. Studier från Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO) visar till exempel att sammanboende par med barn där båda har försörjningsstöd inte har något utbyte alls av att arbeta (detta gäller vid ingångslöner). Även ensamstående med flera barn har ett mycket litet utbyte av att arbeta.

För att fler ska gå från bidrag till arbete bör socialtjänstlagen skärpas så att alla kommuner ställer krav på motprestation, normalt på heltid, för den som får försörjningsstöd. Dagens aktivitetskrav bör också få större inslag av jobbsökande. Det ska till exempel ställas krav i alla kommuner på att den som har försörjningsstöd, men som kan arbeta, ska söka arbete i hela landet. Aktivitetskraven i socialtjänstlagen bör även utökas. Den som uppbär föräldrapenning och söker kompletterande försörjningsstöd, ofta nyanlända kvinnor, ska åläggas ett krav på att delta i exempelvis språkinsatser. Den som inte fullföljer sin motprestation bör inte kunna räkna med fullt bidrag.

Försörjningsstödet ges fortfarande på familjenivå, och utbetalning sker inte sällan till mannen i familjen. Möjligheterna att individualisera inkomstgränserna för arbetsinkomster i försörjningsstödet bör därför ses över så att försörjningsstödet betalas ut jämlikt. Att pröva personer individuellt för ytterligare bidrag, med krav på motprestation, skulle vara ett sätt att markera kvinnors individuella rättigheter och stärka inflytandet över familjens ekonomi.

För att öka drivkrafterna att gå från bidrag till arbete vill Moderaterna införa ett bidragstak. Det ska alltid löna sig att gå från bidrag till både heltidsarbete och deltidarbete. Bidragstaket ska omfatta personer som har etableringsersättning eller försörjningsstöd av arbetsmarknadsskäl. Inom försörjningsstödet ska det alltså inte omfatta den som är sjuk eller av andra sociala skäl inte kan arbeta.

Även långa perioder med föräldrapenning kan försena arbetsmarknadsinträdet för den som aldrig arbetat. För att stärka arbetslinjen för dem som aldrig fått sitt första jobb bör kvalificering genom arbete krävas för full föräldrapenning. För de som saknar sjukpenninggrundande inkomst bör föräldrapenningen begränsas till 12 månader. Samtidigt bör rätten till förskola utökas för barn vars föräldrar lever på bidrag. Med en mer generös förskola och kortare föräldrapenning bör också kraven på att göra sig anställningsbar öka genom exempelvis bredare arbetssökande eller utbildning.

## Föräldraförsäkringen

Den officiella statistiken visar att kvinnor tar ut 73 procent av ersättningsdagarna i föräldrapenningen och männen tar ut 27 procent. Motsvarande siffror gällande tillfällig föräldrapenning (VAB) är 62 procent för kvinnor och 38 procent för män. Det finns dock anledning att fördjupa sig i hur uttaget ser ut.

Det är under barnets första två levnadsår som huvuddelen av föräldrapenning tas ut. Kvinnors uttag ligger huvudsakligen koncentrerad till barnets första levnadsår och männens när barnet är 1–1,5 år. Om bara de första två åren studeras är mammor lediga på hel- eller deltid i totalt 15,3 månader och män 3,8 månader. Uttaget av föräldrapenning motsvarar dock enbart 9,5 respektive 2,2 månaders ledighet. Det är med andra ord vanligt att män och kvinnor förlänger föräldraledigheten genom att använda obetalda dagar, men detta uttag varierar mellan olika inkomst- och utbildningsgrupper. Ledighetstiden för kvinnor är alltså nästan fyra gånger så lång som för män, vilket inte helt återspeglas i statistiken gällande uttag av föräldradagar. Försäkringskassan beräknar att för en föräldrapenningdag går det cirka 1,4 dagar med heltidsledighet.

Ett annat sätt att uttrycka saken är att under barnets första levnadsår tar kvinnor i genomsnitt ut 214 dagar och män 19, under barnets andra levnadsår är motsvarande siffror 68 dagar för kvinnor och 34 för män, och under det tredje levnadsåret 10 dagar för kvinnor och 8 för män. Dessa dagar bör alltså multipliceras med 1,4 för att visa faktisk heltidsledighet med barn.

Kvinnors större ansvarstagande för familj och hem inverkar otvetydigt på allt från arbetsmarknadsdeltagande, sjukskrivningar, obetalt hemarbete, livsinkomst samt makt och inflytande i samhället. Det går inte att bortse ifrån att dessa skillnader förstärks och ökar i och med det ojämna uttaget i föräldraförsäkringen. Vi värnar dock den flexibilitet som dagens föräldraförsäkring erbjuder. Moderaterna tycker att det fortsatt bör vara upp till familjerna själva att värdera hur man bäst organiserar sin vardag. Dessutom riskerar ytterligare öronmärkta månader att skapa ett stelbent system som bl.a. skulle kunna innebära att en del barn i tidig ålder, utan hänsyn till barnets individuella omständigheter, skulle vara hänvisade till barnomsorgen då så många som 23 procent av papporna idag inte tar ut någon föräldradag innan barnets tvåårsdag. I jämförande studier med andra länder kan man också dra slutsatsen att rigida system har nackdelen att många kvinnor känner sig tvingade att välja mellan att jobba och ta hand om barn och då riskerar att helt tappa förankringen på arbetsmarknaden.

Uttaget av föräldrapenning bland män med eget företag är tydligt begränsat. Drivandet av ett företag kan, i vart fall för den som är ensam i företaget, innebära att ett visst arbete måste utföras även om företagaren är ledig för att vårda sitt barn. Detta går inte enligt dagens regelverk, där istället den lösning som erbjuds är att ta ut föräldrapenning halva dagen och arbeta halva dagen. Vi menar att det finns behov av att ta fram andra modeller för denna grupp föräldrar och ser fram emot att ta del av utredningen 2018:54 *Ett tryggare företagande i ett förändrat arbetsliv*, som ska se över socialförsäkringssystemen i syfte att förbättra villkoren för företagare och främja ett tryggare företagande. Vi tror att en sådan förändring inom föräldraförsäkringen skulle kunna bidra positivt på kvinnors företagande samt till ett mer jämställt uttag av föräldraförsäkringen och närvarande pappor.

## Separerade föräldrar

Idag lever många barn med separerade föräldrar. De allra flesta föräldrar tar fortsatt fullt ansvar för sina barn efter en skilsmässa eller separation, både vad gäller ekonomisk försörjning och andra åtaganden. Samtidigt är det för många, framför allt pappor, som



inte tar sitt ekonomiska ansvar, och många ensamstående mammor får därför leva med mycket små ekonomiska marginaler.

Dagens system med underhållsstöd fungerar inte tillräckligt bra och därför ser vi ett tydligt behov av en reform som innebär att människor ska ta ett tydligare personligt ansvar för sina barns ekonomi. I första hand är det naturligtvis mest önskvärt att föräldrarna ska kunna komma överens om de ekonomiska frågorna. Det är bäst för barnen och det bör därför vara utgångspunkten för alla förslag inom detta område.

För de fall föräldrarna inte kan komma överens vill vi, istället för dagens modell som bygger på barnets ekonomiska behov ställt i relation till föräldrarnas ekonomiska förmåga, se en mer neutral, objektiv och förutsebar beräkning av underhållets storlek som bygger på att en viss, i förväg bestämd, procent av den frånvarande förälderns inkomst ska gå till barnet. Förslaget ska utformas med beaktande av vikten av människors incitament till arbete. Försäkringskassan ges i uppdrag att administrera detta nya underhåll, beräkna underhållets storlek, betala ut det till boendeföräldern och kräva in motsvarande summa från den frånvarande föräldern. I de fall där en förälder helt saknar inkomst, eller har mycket låga inkomster ska även fortsättningsvis en garanterad lägstanivå utgå.

Fördelarna med en sådan modell är att den sätter barnet i främsta rummet, det är lättöverskådlig, förutsebar, minskar risken för ekonomiska konflikter mellan föräldrarna, stärker ekonomin för ensamstående och ökar incitamenten för växelvis boende. Det finns dessutom tydliga jämställdhetsvinster i förslaget som förväntas förbättra ekonomin för boendeföräldern.

## Kvinnor har lägre pension än män

Att män och kvinnor har olika inkomster leder också till att pensionen är olika stor. Det kan leda till allvarliga ekonomiska problem framför allt för kvinnan i de fall där äktenskapet upphör. Om ett par skiljer sig, ingår de förväntade pensionerna (pensionsförmögenheten) inte som en del av förmögenheten vid bodelningen. Skilsmässor kostar på så sätt oftast mer för kvinnor än för män. I äktenskapen är kvinnan dessutom i genomsnitt några år yngre än mannen och kvinnor lever också i genomsnitt längre än män. Det leder till att många äldre kvinnor lever ensamma och ofta med en låg pension.

Låga inkomster gör att många kvinnor kommer att få hela eller en betydande del av sin pension i form av garantipension, betydligt fler än vad som är fallet för män. Eftersom garantipensionen är prisindexerad leder det dessutom till en eftersläpning i inkomstutvecklingen jämfört med löntagare och jämfört med dem som får inkomstpension, vilken är indexerad efter inkomstutvecklingen i ekonomin.

Skillnaden mellan kvinnors och mäns pension kallas pensionsgapet. Det mäter i procent hur mycket mindre kvinnors genomsnittliga pensionsinkomst är i förhållande till männens. Det sammantagna pensionsgapet för personer äldre än 65 år är 27 procent (pensionsinkomster innan skatt).

Mot bakgrund av de skillnader som finns mellan mäns och kvinnors pensioner bestämde Pensionsgruppen i maj 2015 att en särskild granskning skulle göras av pensionerna ur ett jämställdhetsperspektiv. Vi välkomnar arbetet som pågår inom ramen för pensionsöverenskommelsen och tycker det är angeläget att hitta lösningar på problemet med pensionsgapet som uppstår i dagens pensionssystem.

## Kvinnors ohälsotal och arbetsmiljö

Sedan 1980-talet har kvinnor haft högre sjukfrånvaro än män. Fler kvinnor än män tvingas också lämna arbetslivet i förtid på grund av ohälsa. Faktorer i arbetsmiljön samt fördelning av obetalt hem- och omsorgsarbete är några av de omständigheter som bidrar till att påverka skillnaden i sjukfrånvaro mellan könen. För att möta den höga sjukfrånvarans utveckling behövs därför insatser på flera plan.

En nyckelfaktor i arbetet med psykisk ohälsa är det tydliga sambandet mellan svag psykosocial arbetsmiljö och sjukfall med psykisk diagnos. Vi menar att det är inom detta område vi bör rikta insatser för att komma åt utvecklingen.

En bra arbetsmiljö är en viktig faktor för att fler människor ska få möjlighet att kunna arbeta längre och utan risker för ohälsa. Även om arbetsmiljön förbättrats på många plan, så är det oroväckande att anmälningarna av arbetssjukdomar bland kvinnor som orsakades av organisatoriska och sociala problem ökade för sjunde året i rad enligt den senaste arbetsskadestatistiken. En viktig orsak är utvecklingen inom kvinnodominerade branscher som vård och omsorg.

Ett större ansvar för brister i den psykosociala arbetsmiljön måste läggas på de arbetsgivare som har sådana brister i sin arbetsmiljö. Vi ser ett tydligt behov av att skapa en bättre incitamentsstruktur för arbetsgivare när det gäller det förebyggande arbetet med psykosocial arbetsmiljö, samt tidiga insatser och bättre rehabilitering.

Vi menar också att jämställdhetsfrågorna behöver belysas och lyftas in i den här bilden på ett tydligare sätt. Det finns mycket som tyder på att kvinnors högre sjukfrånvaro i många fall har inslag av såväl medicinska som sociala och ekonomiska aspekter. Vi vet att skillnaderna i uttag av föräldraförsäkring får långtgående konsekvenser för kvinnors sysselsättning, löneutveckling och framtida pensionsinkomst, och det finns tydliga tecken på att dessa skillnader även spelar en roll i de skillnader vi ser i ohälsa och sjukfrånvaro mellan kvinnor och män. Ett mer jämställt föräldraskap är därför en viktig utgångspunkt inte bara utifrån ett barnperspektiv och av rättviseskäl och hälsoskäl, utan det finns även ett tydligt samhällsekonomiskt intresse.

## Kvinnor påverkas mest av situationen inom äldreomsorgen

Situationen inom äldreomsorgen påverkar främst kvinnor. Enligt SKL utgör kvinnor 70 procent av dem som får äldreomsorg. Samtidigt är de allra flesta som arbetar inom äldreomsorgen kvinnor.

Många av de som har svårt att klara sig själva får regelbunden hjälp av en anhörig. Ungefär var fjärde vuxen person hjälper idag regelbundet en äldre eller sjuk anhörig i eller utanför det egna hushållet. Av den totala hjälpen till personer över 75 år, står anhöriga för omkring 70 procent. Enligt Socialstyrelsen är det drygt 1,3 miljoner personer som i någon form hjälper eller stödjer en närstående. Majoriteten av dessa är kvinnor. För att underlätta anhörigvårdare är det viktigt att samhället erbjuder ett väl fungerande anhörigstöd. Det kan till exempel innebära stödsamtal, stödgrupper eller utbildning. Det kan också vara en indirekt hjälp som avlösning, genom till exempel dagverksamhet eller korttidsboende.

Idag råder stora svårigheter när det gäller att säkerställa kompetens- och personalförsörjningen inom äldreomsorgen. De upplevda bristerna när det gäller

kvaliteten i äldreomsorgen beror ofta på svårigheten att ha kontinuitet i bemanningen. Den kortsiktiga och långsiktiga förmågan att säkra personalförsörjningen är därför helt avgörande för äldreomsorgens möjligheter att kunna bedriva verksamhet av hög kvalitet.

Inom äldreomsorgen, liksom inom socialt arbete, finns skillnader i hur kvinnor och män bemöts och tas om hand. Könsstereotypa förhållningssätt återfinns i både biståndsbedömningar och behandlingar. Även bemötande skiljer sig åt och resurser fördelas olika. Det har dock gjorts väsentligt färre jämlikhetsanalyser inom socialtjänsten jämfört med hälso- och sjukvården. Det är viktigt att få en klar bild av hur förhållandet ser ut. Moderaterna vill därför se fler kartläggningar och jämförelser för att kunna höja kvaliteten inom äldreomsorg och socialt arbete.

## Välfärden – problem och lösning för många jämställdhetsfrågor

### Jämställdhet och likabehandling börjar i skolan

Arbetet med jämställdhet behöver och ska genomsyra vardagen i skolan. Skolan formar barn på många olika sätt och det är till stor del i skolan som eleverna utvecklar de intressen och kunskaper som senare i livet kommer att styra deras yrkesval. För att bryta den könssegregation som återfinns inom många yrkesgrupper och främja social rörlighet är det därmed av högsta vikt att redan i skolåldern uppmuntra eleverna att göra val utifrån sina egna intressen snarare än samhällets normer.

Ett stort problem är att pojkar i allt större utsträckning hamnar efter flickor i skolan. För att göra skolan mer jämställd behövs satsningar på mer kunskap i skolan och att förbättra dåliga skolor. Moderaterna har därför flera förslag för att höja kvaliteten på samtliga skolor. Det handlar dels om inrättandet av kunskapskontrakt med skräddarsydda lösningar för skolor där elever inte når kunskapsmålen, men också på satsningar som utökad undervisningstid med mer svenska och matematik. Detta utvecklas i våra motioner i utbildningsutskottet.

### Diskrimineringslagens regler flyttas till skollagen

Till följd av det moderata förslaget om Skolinspektionens utökade kvalitetskontroll bör diskrimineringslagens regler som rör skollagsreglerad verksamhet flyttas till skollagen och samordnas med reglerna där om kränkande behandling. Som en följd av detta bör tillsynsansvaret för arbetet med åtgärder mot diskriminering i skollagsreglerad verksamhet läggas på Skolinspektionen. Det är positivt att utredningen om skarpare sanktioner mot diskriminering och trakasserier nu ser över hur detta kan genomföras.

Barn- och elevombudet (BEO) bör ta över uppdraget från Diskrimineringsombudsmannen (DO) att utreda sexuella trakasserier i skolan. DO utreder långt färre fall, och har inte samma möjlighet att sätta press på huvudmännen eller utkräva skadestånd. När en elev utsätts för kränkningar i skolan kan BEO driva ärendet till domstol och ställa skolan till svars för bristande åtgärder.

Mobbning och kränkningar av hbtq-elever behöver granskas särskilt och är ett område som skulle gynnas av att Skolinspektionen tar över tillsynsansvaret för åtgärder

mot diskriminering. En undersökning från EU:s byrå för grundläggande rättigheter visar att hälften av hbtq-personerna i Sverige bevitnat negativa uttalanden eller beteenden gentemot andra hbtq-elever i skolan. Moderaterna vill därför att samtliga kommuner och landsting ska kunna visa hur de på ett strukturerat sätt bemöter hbtq-personer i den egna verksamheten, exempelvis på skolor och förskolor.

I samband med metoo-uppropan har även vittnesmål förekommit om att sexuella trakasserier är en del av vardagen i skolan, och att det i vissa fall inte tagits på allvar av vuxenvärlden. Det är djupt problematiskt då det skickar helt fel signaler till barn och ungdomar om allvaret i dessa handlingar. Att kränkningar och övergrepp avfärdas som pojkstreck är fullständigt oacceptabelt.

Därför krävs ytterligare insatser mot skolor som visat sig brista i värdegrundsarbetet. För skolor som inte lever upp till kraven på grundläggande demokratiska värderingar, jämställdhet och som inte tydligt motverkar traditionella könsroller och sexism vill vi se särskilda åtgärdsprogram. Dessa skolor ska kunna få skraddarsydd hjälp genom så kallade kunskapskontrakt med obligatoriska insatser för att stärka värdegrundsarbetet på skolan. Det kan handla om utbildningsinsatser rörande värdegrund eller jämställdhet riktade mot rektor och lärare, men även för elever på skolan. Det skulle också kunna innefatta direktiv om hur delar av verksamheten bör ändras för att bättre leva upp till värdegrunden. Dessa skolor bör även följas upp särskilt med oanmälda inspektioner för att säkerställa att förbättring skett. Genomförs inte åtgärderna i kunskapskontraktet ska vite kunna utdömas och ytterst ska skolor som inte förbättras kunna stängas, oavsett huvudman.

Moderaterna vill också att det inrättas en nationell visselblåsarfunktion för skolan dit elever, lärare och personal kan rapportera in olika typer av kränkningar och trakasserier. I första hand bör naturligtvis oegentligheter och problem lösas på skolan, genom att en elev anmäler händelsen till en vuxen. Samtidigt kan det finnas situationer som uppstår inte till följd av en enskild händelse, utan av en negativ kultur på en skola vilket exempelvis kan återspeglas i ett generellt nedsättande och kränkande språkbruk elever emellan. Då bör det finnas en funktion som samlar orosanmälningar vilka sedan kan bli en grund för extra granskningar gällande skolans arbetsmiljö. Det kan handla om skolor som har en värdegrundsproblematik eller problem med beteenden kopplat till hederskultur. Det kan också handla om sexuella trakasserier som pågår mellan eleverna på skolan

## Ökande problem med psykisk ohälsa bland unga

Trygga och välmående elever samt arbetsro i klassrummen är en förutsättning för att eleverna ska klara skolan med framgång. Därför är det oroande att den psykiska ohälsan bland ungdomar i högstadiet och gymnasiet ökar och framför allt drabbar unga kvinnor.

Att barn och unga får hjälp tidigt är avgörande för att minska risken att en problematik växer och blir än mer allvarlig. Skolans, elevhälsans, socialtjänstens och barn- och ungdomspsykiatriens (BUP) verksamhet behöver fokuseras mer utifrån elevernas behov så att eleverna snabbt får den hjälp som de behöver. Lagstiftningen måste tydliggöra ansvarsfördelningen och öka kraven på samverkan mellan aktörerna. Det är också viktigt att följa det arbete som görs av många kommuner och landsting med att bygga upp en "första linje" så att barn och unga snabbare får vård och hjälp av rätt aktör. Det ska utvärderas så att enhetliga definitioner och riktlinjer kan arbetas fram. Det behöver

också utredas hur digitala lösningar bättre kan fungera som komplement och som guide till vården.

Många unga lever idag en stor del av sina liv på nätet. Hjälp, stöd och behandling måste helt enkelt finnas där unga befinner sig. Inom kort startas ett projekt av SLL för att utveckla och utvärdera en metod för internetförmedlad kognitiv beteendeterapi för vuxna som är tänkt att kunna erbjudas på nationell nivå. Denna ambition bör även gälla barn och unga och vi tycker att projektet bör breddas alternativt att liknande projekt sjösätts med fokus på barn och unga.

En ökad samverkan mellan elevhälsan och andra aktörer som arbetar förebyggande och vårdande för barn och ungdomar är avgörande för att, i ett tidigare skede än idag, fånga upp och ge stöd och behandling till de unga som lider av exempelvis ångest och oro. Olika yrkeskategorier bör i högre utsträckning arbeta tillsammans för att skapa strukturer som underlättar ett tätare samarbete också med civilsamhället så som t.ex. idrottsföreningar och kultursektorn. Alla sätt som tätare kan binda samman och förenkla samarbetet kring elevhälsan med skolan och socialtjänsten, BUP och vården borde prövas. Barn- och familjecentraler kan vara en metod. Det som ofta krävs är tidig och snabb hjälp vilket kan underlättas av ett djupare samarbete mellan olika yrkeskategorier.

## Trygghet och säkerhet i skolan

Skolan ska vara fri från stök, hot, våld, kränkningar och trakasserier. Ny statistik från Arbetsmiljöverket visar att antalet anmälningar om hot och våld mot elever och lärare ökat dramatiskt under senare år. Bara sedan 2014 har antalet anmälningar till Arbetsmiljöverket om våld och hot i skolan gått från 517 till 767 stycken år 2017, en ökning med 48 procent.

Alliansen ställde krav på att den rödgröna regeringen skulle skärpa skollagen så att rektor har ansvar för att i vissa fall utan dröjsmål och med tvång kunna flytta en elev till en annan skolenhet under en längre tid än fyra veckor, utan att alla andra åtgärder har prövats. Bakgrunden är ett fall där Skolinspektionen riktat kritik mot en skola i Lund där rektorn tidigare hade omplacerat en elev som utsatts för brott medan eleverna som var förövare hade fått gå kvar i den ordinarie skolan. Den nuvarande lagen inte är tillräckligt tydlig när det gäller att det alltid är förövaren, och inte brottsoffret, som bör byta skola och lagen bör därför skärpas.

## Säkerställ en jämställd undervisning, särskilt inom religiösa friskolor

De grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheter som är utgångspunkten för skolans värdegrund gäller alla skolor, oavsett huvudman eller inriktning på skolan. Skolans styrdokument och läroplaner är mycket tydliga med att skolan ska motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling.

Under senare år har Statens skolinspektion fått flera anmälningar om att vissa skolor regelmässigt bedriver könsuppdelad undervisning. Som skäl till att permanent dela upp undervisningen har anförts att större delen av eleverna har en kulturbakgrund som gör att de uteblir om undervisningen inte är könsuppdelad. Skolinspektionens slutats var att det var godtagbart att dela upp flickor och pojkar i ämnet idrott om eleverna får en likvärdig utbildning i övrigt. Vi menar att det är oförenligt med skolans värdegrund och

jämställdhetsuppdrag. Moderaterna har därför tagit initiativ till att skärpa skollagen så att det inte råder några som helst tvivel om att huvudregeln i den svenska skolan är att undervisningen inte ska vara könsuppdelad.

Moderaterna värnar friskolereformen möjligheten att starta och driva konfessionella friskolor. Samtidigt måste friskolereformen skyddas från missbruk, exempelvis mot att aktörer med extrema politiska eller religiösa syften får inflytande över skolor i Sverige. Det krävs en förstärkt ägarprövning, tillsyn och kontroll för att stoppa skolor som främjar religiös eller politisk extremism. Vi vill pausa nyetableringen av religiösa friskolor till dess att sådana regelverk och kontroller finns på plats.

## Bättre undervisning i sex och samlevnad

I Skolinspektionens granskning efterfrågar lärare kompetensutveckling inom flera områden som knyter an till sex och samlevnad. Det kan handla om faktakunskaper inom normer och hbtq, arbetsmetoder för att hantera svåra sex- och samlevnadsfrågor i klassrummet eller sex- och samlevnadsundervisningen för speciella målgrupper såsom nyanlända elever eller särskoleelever. Samtidigt visar granskningen att bara en bråkdel av lärarna får kompetensutveckling inom sex- och samlevnadsområdet. Det saknas också mål för arbetet i sex- och samlevnadsundervisningen, rektorer följer inte upp om och hur lärarna undervisar om sex och samlevnad och det görs sällan någon utvärdering. Skolinspektionen konstaterade ett behov av att ta upp frågor bl.a. kring grovt språkbruk, hederskultur, sexuella trakasserier och jämställdhet.

Frågor om sex och samlevnad är en bred diskussion och lämpar sig väl för att integreras i övergripande värdegrundsarbete och inom flera ämnen. Fältet spänner över frågor om biologi, etik, demokrati, historia, samhällskunskap osv.

Moderaterna vill se över landets lärarutbildningar för att säkerställa att alla lärare får de kunskaper som krävs för att nå upp till skollagen och läroplanernas bestämmelser om hur jämställdhetsperspektiv och perspektiv rörande sex och samlevnad kan integreras och bli obligatoriskt i undervisningen. Det är också viktigt att säkerställa att lärare som behöver det har möjligheter till kompetensutveckling inom området under yrkeslivet.

## En jämställd idrott

Vägen till en jämställd idrottsrörelse är fortfarande lång. I en analys av jämställdheten inom idrotten konstaterar Centrum för idrottsforskning (CIF) att kvinnor och mäns deltagande, förutsättningar och villkor inom idrotten är olika på i princip alla nivåer. Ojämligheten framträder i andelen kvinnor och män som är medlemmar i olika idrotter, i andelen styrelseposter och förtroendeuppdrag, i fördelning av resurser och avseende idrottsliga normer och ideal. I samma rapport framkommer att sju av tio flickor och pojkar med svensk bakgrund idrottar i en förening eller klubb. Samma siffra gäller för pojkar med utländsk bakgrund. När det gäller flickor med utländsk bakgrund är det dock bara fyra av tio som utövar idrott utanför skolan.

Mot bakgrund av detta anser Moderaterna att regeringen bör återkomma med förslag för att stärka jämställdheten inom svensk idrott, särskilt avseende hur ekonomiska medel fördelas i relation till kön inom svensk idrott. Som en ytterligare åtgärd bör regeringen se över hur ett tydligare jämställdhetsfokus kan implementeras inom ramen

för Idrottslyftet. I Riksidrottsstyrelsens särskilda riktlinjer för initiativet framgår inte något sådant fokus.

## En jämställd vård

Översyner och jämförelser visar att vården idag inte är jämställd. Det betyder att det finns skillnader i vårdtillgång, vårdkvalitet och hälsa mellan kvinnor och män – skillnader som inte är motiverade. Utvärderingar visar även att kvinnor upplever ett sämre bemötande än män. Personal ställer olika frågor, sätter olika diagnoser och ger olika behandlingar som inte kan motiveras utifrån kön. Vissa sammanställningar visar också att män får dyrare undersökningar, behandlingar och läkemedel än kvinnor. Det satsas också olika mycket på olika sjukdomar.

Jämställd vård innebär samtidigt inte att vården alltid ska se likadan ut. Även män missgynnas av att vården är ojämsställd. Läkare skriver ut mindre antidepressiv medicin till män än kvinnor och mycket tyder på att män underdiagnostiseras när det gäller t.ex. depression.

För att synliggöra vårdskillnader mellan män och kvinnor vill vi se ett nytt och brett uppdrag gällande kartläggning och analys av de skillnader som finns gällande läkemedelsförskrivning, vårdens kvalitet och tillgänglighet. Socialstyrelsen har sedan flera år tillbaka haft ett särskilt uppdrag att granska jämlikheten mellan kvinnor och män inom vården. Moderaterna vill dock se en tydligare redovisning av bland annat skillnader i vårdkvalitet, tillgång, bemötande och forskning. I uppdraget bör även ingå att se över kvinnors respektive mäns väntetider inom cancervården, inom ramen för en ny cancerstrategi. Idag får t.ex. bara en av tio som har livmoderhalscancer vård inom den utlovade maxtiden för operation. Just nu är det hälften av alla cancerpatienter som inte får vård i tid. Dessutom bör ett nationellt vaccineringsprogram för HPV för pojkar snarast inrättas. Idag vaccineras bara flickor kostnadsfritt mot HPV, ett virus som kan orsaka cellförändringar och cancer. Både pojkar och flickor skulle skyddas i högre utsträckning om alla vaccinerades mot HPV.

Larmen om kris i förlossningsvården tar sig bland annat uttryck i form av barnmorskeupprop som menar att förlossningsvården inte är patientsäker. Antalet förlossningsplatser sjunker och tiden kvinnor får stanna på BB blir kortare och kortare. Tillgängligheten ser olika ut i olika delar av landet, och berättelserna om bilfödslar och påtvingade hemmafödslar väcker befogad oro. Många kvinnor drabbas av bristningar och komplikationer som skulle kunna undvikas, och skillnader i rutiner och uppföljning varierar kraftigt runt om i landet. Dagens vårdkedja med mödravård, förlossningsvård och eftervård håller inte ihop. Socialstyrelsen gör bedömningen att det finns tydliga brister och behov av förändringar gällande vården efter genomförd förlossning. Detta avser såväl sjukhusvården som efter hemgång från sjukhuset. Det är t.ex. otydligt vart kvinnor ska vända sig vid behov av stöd och eftervård när sjukhuset inte längre har ansvar för vården.

Vi vill stärka förlossnings- och mödravården i hela landet. Detta för att kunna tillförsäkra mammor en förlossningsvård som är trygg, finns tillgänglig inom rimliga reseavstånd och minskar risken för skador. En viktig del av detta är också att själv få välja vårdgivare.

## Skönhetsideal och estetiska kroppsbehandlingar

Kvinnor och unga tjejer är överrepresenterade vad gäller estetiska kroppsbehandlingar. Skönhetsidealen har stor påverkan på flickors och kvinnors upplevelse av sin kropp och sitt utseende. Många upplever att sociala medier har ökat trycket på att leva upp till kroppsidealerna. Den psykiska ohälsan ökar och utvecklingen av olika slags ätstörningar antas också ha ökat över tid.

Allt fler människor i Sverige efterfrågar varierande kroppsbehandlingar i estetiskt syfte. Eftersom register saknas över utförare i skönhetsbranschen saknas också exakta tal över hur många behandlingar som årligen utförs. Socialstyrelsen anger att en ungefärlig siffra är mellan 60 000 och 70 000 behandlingar per år. En del av dessa misslyckas och allvarliga komplikationer uppstår. Även här är de drabbade främst kvinnor.

Individens skydd vid skönhetsingrepp är svagt. Estetiska kroppsbehandlingar i syfte att förändra utseendet är idag konsumenttjänster som ibland tyvärr medför väsentliga hälsorisker. Nuvarande lagstiftning innebär bland annat att utförare tillåts genomföra skönhetsingrepp utan några särskilda medicinska kunskaper. Det finns en rad behandlingar som ligger nära hälso- och sjukvården men som inte ryms inom definitionen av hälso- och sjukvård, eftersom de inte har som syfte att behandla sjukdomar eller skador. Behandlingarna omfattas därför inte heller av hälso- och sjukvårdslagstiftningen. De som utför behandlingarna och ingreppen står därför utan ansvar ifall något går snett.

Vi vill se tydliga kvalitetskrav inom verksamheter som sysslar med ingrepp, behandlingar och operationer. Det bör även övervägas om det finns estetiska behandlingar som inte ska få utföras av annan än utbildad personal inom hälso- och sjukvård. Det är rimligt att vissa personskador som uppkommit genom skönhetsingrepp ska rymmas inom patientskadlagen och att andra försäkringslösningar i andra fall måste till för att ge fullgott skydd.

Möjligheten att införa tillståndsplikt för vissa verksamheter som erbjuder estetiska kroppsbehandlingar bör också övervägas.

Krafttag mot mäns våld mot kvinnor En av tre kvinnor känner sig otrygga utomhus i sitt eget bostadsområde om kvällen. Kvinnors utsatthet för sexualbrott har ökat kraftigt de senaste åren. Mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck är ett allvarligt samhällsproblem som orsakar stort fysiskt och psykiskt lidande. Våldet syftar ofta till att upprätthålla kvinnlig underordning och utöka mannens maktposition. Det är viktigt att identifiera och genomföra fler konkreta åtgärder som förebygger, skyddar och straffar.

När en kvinna dödas av nuvarande eller tidigare partner är det ofta efter en lång period av våld och hot. Nära hälften av brotten har föregåtts av anmälningar till polisen. Allt våld mot kvinnor är oacceptabelt och insatser mot relationsvåld måste ske i bättre samverkan mellan polis, sjukvård, socialtjänst och andra aktörer. Den som utsatts för brott måste få stöd, hjälp, skydd och ett bra bemötande genom hela rättsväsendet. En långsiktig finansiering av kvinnojourerna måste säkras. Även det sexuella våldet är ett stort problem i olika typer av relationer. Nästan en fjärdedel av de som utsätts för sexualbrott är bekant med förövaren. I 11 procent av fallen begås sexualbrotten av en närstående, och mörkertalet av sexualbrott inom relationer och i hemmet uppskattas vara stort. Unga tjejer är värst utsatta. Mellan 2014 och 2016 har utsattheten för sexualbrott mer än fördubblats. År 2016 uppgav 14 procent av alla unga kvinnor (16–24 år) att de någon gång under året utsatts för ett sexualbrott. Det innebär att fler än 70 000 unga kvinnor (16–24 år) utsatts för sexualbrott. Unga tjejer våldtas i publika rum på



festivaler och utsätts från tidig ålder för sexuella närmanden. Nästan hälften av alla unga tjejer har varit med om att någon på nätet försökt få dem att prata om sex eller skicka bilder med sexuellt innehåll när de inte velat det.

## Skärp straffen för sexualbrott och effektivare utredningar

Moderaterna har flertalet förslag i syfte att förbättra rättsväsendets hantering av sexualbrott. Fler gärningsmän som gjort sig skyldiga till våldtäkt och andra former av sexualbrott ska lagföras – och dömas till strängare straff. För att nå detta mål krävs att utredningsverksamheten stärks, att brottsoffren får det stöd de behöver och att straffen skärps så att de står i proportion till brottens allvar. Varje polisregion ska ha en utredningsgrupp som är inriktad på sexualbrott. Den som utsatts för sexualbrott ska ha rätt till ett målsägarbiträde som uppfyller särskilda krav på kompetens och lämplighet.

Straffen för våldtäkt är idag alltför låga med straffskalor som är i princip oförändrade sedan brottsbalken infördes för mer än 50 år sedan. Moderaterna vill skärpa straffen för våldtäkt av normalgraden. Våldtäkt och våldtäkt mot barn ska kunna leda till ett fängelsestraff mellan 3–7 år. Det innebär att det lägsta straffet för våldtäkt och våldtäkt mot barn höjs från fängelse 2 år till fängelse 3 år. Det skulle vara en kraftfull markering av hur allvarligt samhället ser på våldtäktsbrottet. Detta har riksdagen tillkännagivit för regeringen. Det är angeläget att regeringen skyndsamt återkommer till riksdagen med sådana förslag.

## Kontaktförbud med fotboja ska användas i fler fall

För att ett kontaktförbud med fotboja ska meddelas måste gärningsmannen i dag först bryta mot ett kontaktförbud utan fotboja. Det vill vi förändra. Brotsutsatta kvinnor ska inte behöva vänta på att ett kontaktförbud bryts innan ett kontaktförbud med fotboja beslutas. Beslutet om huruvida ett kontaktförbud ska förenas med fotboja ska istället utgå ifrån en riskbedömning i det enskilda fallet. Det vore både tryggare och mer effektivt.

Idag är minimistraffet för våldtäkt fängelse två år. Straffen för grov våldtäkt har nyligen skärpts. Däremot har straffskalorna för våldtäkt av normalgraden i princip varit oförändrade sedan brottsbalken infördes för mer än 50 år sedan. De allra flesta våldtäktsmålen i domstol utgörs av våldtäkt av normalgraden. Det innebär att straffen inte skärpts i åtta av tio våldtäktsdomar. För att straffen bättre ska stå i proportion till brottens allvar föreslår vi att straffminimum ska höjas från fängelse två år till fängelse tre år.

## Häktning ska vara obligatoriskt i fler fall än idag

Idag är häktning obligatoriskt för brott som kan leda till minst två års fängelse. Den gränsen bör sänkas till fängelse ett år. Denna förändring skulle, tillsammans med den straffskärpning som föreslås, innebära att personer som är misstänkta på sannolika skäl för grov kvinnofridskränkning i regel skulle häktas. Obligatorisk häktning för personer misstänkta för grov kvinnofridskränkning innebär ett starkare skydd för brottsoffret genom att en våldsman frihetsberövas och hålls borta från hemmet i direkt

anslutning till brottet. Det gör att våldsutövare snabbt kan frihetsberövas och de utsatta skyddas.

## Utvisning av utländska våldsutövare

Fler våldsutövare ska utvisas efter avtjänat straff. Nuvarande lagstiftning kräver att gärningsmannen döms till minst ett års fängelse för att utvisning på grund av brott ska komma ifråga. Skärpta straff för grov kvinnofridskränkning och grov fridskränkning skulle med dagens regler innebära att det blir lättare att utvisa de som begår de här brotten. Idag utvisas 7 procent av samtliga utländska medborgare som döms för grov kvinnofridskränkning och som är folkbokförda i Sverige. För utländska medborgare som inte är folkbokförda i Sverige är motsvarande siffra 38 procent. Därutöver vill Moderaterna att gränsen på ett års fängelse ska sänkas så att brott med ett straffvärde på mer än sex månaders fängelse kan leda till utvisning. En sådan förändring skulle innebära att fler fall av kvinnovåld skulle leda till utvisning.

## Hedersrelaterad brottslighet

I Sverige ska ingen ha rätt att hindra någon annan från att gå ut och röra sig fritt, träffa kompisar, besöka ett badhus, jobba eller skaffa sig en utbildning. Men idag lever många vuxna och barn under hedersrelaterat våld och förtryck. Det hedersrelaterade våldet och förtrycket kännetecknas av att det oftast utövas kollektivt. Kontrollen av flickors och kvinnors sexualitet är central och valet av partner är inte individens eget val utan en angelägenhet för familjen eller hela släkten. Våldet och förtrycket drabbar både flickor och kvinnor, pojkar och män och det är både män och kvinnor som är förövare. Hbtq-personer är särskilt utsatta. Ibland är en och samma person både utsatt och förövare, detta gäller inte minst pojkar och unga män.

Religion, kultur eller kontrollbehov som utövas för att begränsa någon annans frihet och rätt till att bestämma över sitt eget liv hör inte hemma i Sverige. Hedersrelaterat våld och förtryck ska bekämpas med kraft. Frihet och trygghet ska gälla alla.

Moderaterna utvecklar sina förslag om hedersrelaterat våld och förtryck i flera motioner. Det handlar bland annat om förebyggande åtgärder, samverkan och skolans möjlighet att upptäcka och förebygga hedersproblematik och om att säkerställa att offentliga medel inte tilldelas verksamheter som främjar radikalisering, hedersförtryck och hat. Vi utvecklar i dessa motioner våra förslag om tvångsäktenskap, barngifte, månggifte, med mera.

## Förbjud moralpoliser

Moderaterna vill kartlägga förekomsten av självutnämnda så kallade moralpoliser som begränsar människors frihet och upprätthåller informella regler genom ovälkomna påtryckningar. En sådan kartläggning kan bland annat tjäna som underlag för kommunernas, polisens och andra myndigheters beslut om åtgärder. Den kan även bidra till ökad kunskap inom civilsamhällets organisationer och öka allmänhetens medvetenhet om problemet.

Det bör även införas en möjlighet att förbjuda moralpoliser på offentliga platser genom ett tillträdesförbud. Det innebär att en viss person förbjuds att uppehålla sig

inom ett visst angivet område om personen skapar otrygghet och begränsar andra personers möjlighet att röra sig fritt i samhället i syfte att upprätthålla en viss persons eller grupps heder. Området ska vara avgränsat. Det kan till exempel röra sig om ett torg eller en marknadsplats. Tillträdesförbudet ska kunna meddelas för en bestämd period som högst får vara tre månader och ska därefter kunna förlängas med ytterligare högst tre månader. När ett beslut om tillträdesförbud övervägs ska hänsyn tas till det intrång eller men i övrigt som det skulle innebära för den som beslutet gäller.

Ett tillträdesförbud ska kunna meddelas muntligen på plats av en polisman och ska gälla omedelbart. Det muntliga beskedet ska därefter snarast följas upp med en skriftlig bekräftelse. Tillträdesförbudet ska därefter alltid prövas i domstol. Överträdelse av tillträdesförbudet ska vara straffbelagt och kunna leda till fängelse.

*Jessica Polfjärd (M)*

*Saila Quicklund (M)*

*Hanif Bali (M)*

*Ellen Juntti (M)*